

A MATEMATIKAI OSZTÁLY DOKTORI BIZOTTSÁGÁNAK ÜGYRENDJE

Az "Ügyrend
az MTA Matematikai Tudományok Osztályának az MTA Doktora
tudományos cím megszerzéséért indított eljárásban való
közreműködéséről" kiegészítése

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Az elnök a Doktori Bizottság (a továbbiakban Bizottság) 3 hónapnál hosszabb ideig távollevő állandó tagjának teljes jogú helyettesítésére a távollét idejére új tag delegálását kéri az érintett szakmai tudományos bizottságtól. A helyettesítésről az Osztályt is értesíti.

2. A Doktori Tanácsnak az Osztályt képviselő tagjai az ülések állandó meghívott vendégei.

3. (1) Szükség esetén e-mailen is lehet szavazni, kivéve a titkos szavazást igénylő kérdésekben vagy, ha azt bármelyik tag helyteleníti.

(2) A kérdés feltevésétől számított 1 héten belül kell válaszolni.

Összhangban az ülésen történő szavazás előírásaival, a szavazás akkor eredményes, ha a szavazásra jogosult tagságnak legalább a fele válaszolt (igennel vagy nemmel). A szavazatok többsége dönt, szavazategyenlőség esetén az elnök.

(3) A határidő lejártakor a név szerint részletezett eredményről az elnök ugyancsak e-mailen értesíti a tagságot.

4. (1) Ezen Ügyrend módosításáról, kiegészítéséről, a doktori eljárásra vonatkozó, az Osztálynak szóló javaslatok megfogalmazásáról a Bizottság állandó tagjai döntenek, éspedig az elfogadáshoz abszolút többségük támogatása szükséges. Ez a támogatás elértnek tekintendő, ha a nemmel szavazók és az előzetesen nemtetszésüket kifejezők együttes száma kisebb a teljes (állandó) tagszám felénél. (Szavazáson való tartózkodás nem megengedett.)

(2) A szakmai tudományos bizottságok (állandó) delegáltjai ilyen ügyekben való döntésre is teljes felhatalmazással rendelkeznek a bizottságuk részéről. Ha azonban a szakmai tudományos bizottság szerepét is érintő kérdéssről van szó, akkor a kérdést tárgyaló első ülésen az illető bizottság delegáltjai többségének ilyen irányú kérésére a döntést a következő ülésre kell halasztani a célból, hogy a bizottságukkal konzultálhassanak.

(3) Az elnök gondoskodik arról, hogy az ügy előterjesztésére készült tervezetet a tagok az azt tárgyaló ülés előtt legalább 8 nappal megismerhessék.

5. A Bizottság a pályázatok felkért előterjesztőinek nevét titokban tartja, az Osztálynak küldendő felterjesztéseiben sem szerepelteti.

6. A Bizottság a pályázókkal szembeni elvárásait, az elbírálási szempontjait a pályázóknak eljuttatandó, a "Matematikai Tudományok Osztálya Doktori Bizottságának Tájékoztatója" c. levelében teszi közzé, ami egyben a jelen ügyrend kiegészítése is.

PÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSÁNAK MENETE

7. (1) Új pályázat beérkezésekor az elnök az illetékes szakmai tudományos bizottság(ok) elnökével (elnökeivel) egyetértésben kijelöli a Bizottság és a szakmai tudományos bizottság(ok) közös előterjesztőit a pályázat írásbeli véleményezésére. Ezek egyike a Doktori Bizottság állandó tagja kell, hogy legyen. Egyidejűleg megbizonyosodik arról, hogy az esetleg külső szakember(ek) is elvállalja (elvállalják) a véleményezést, és tájékoztatja ő(ke)t a szabályzatok, speciálisan ezen Ügyrend rá vonatkozó előírásairól.

(2) Az elnök felkéri az illetékes szakmai tudományos bizottságo(ka)t, hogy a pályázat elbírálásának teljes menetére ideiglenes tago(ka)t delegáljanak a Bizottságba.

(3) Mindez a pályázat beérkezését követő 15 napon belül lezajlik, és minderről a Bizottság minden állandó és az illető pályázathoz delegált ideiglenes tagja értesítést kap.

8. (1) Az előterjesztők megkapják a pályázó

életrajzát,
publikációs listáját,
5 kiemelt publikációját,
legjobb néhány eredményének önértékelését,
hivatkozási listáját,
legjobb 10 hivatkozásának részletes dokumentálását,
téziseit.

(2) Az írásbeli véleményeknek tartalmazniuk kell elsősorban a pályázó egy vagy két legjobb eredményének ismertetését, a téma és az eredmények jelentőségének, mélységének érdemi értékelését, a publikációs tevékenység és a hivatkozások - a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő - részletes minőségi és mennyiségi elemzését, továbbá javaslatot az eljárásban résztvevők (bírálok és bírálóbizottság) személyére.

(3) Az írásbeli vélemény benyújtásának határideje 30 nap.

9. (1) Az elnök - a másutt előírt határidők betartásával - kitűzi az ülés időpontját úgy, hogy a Bizottság tagjai és előterjesztői az anyagot az ülés előtt legalább 8 nappal megkapják.

(2) A Bizottság tagjainak kiküldendő a pályázó életrajza,
publikációs listája,
legjobb néhány eredményének önértékelése,
hivatkozási listája,
legjobb 10 hivatkozásának rövid dokumentálása,
tézisei,
az előterjesztők véleményei,
az illetékes tudományos bizottság(ok) állásfoglalása(i).
Az előterjesztőknek kiküldendő a többi előterjesztő véleménye, az illetékes tudományos bizottság(ok) állásfoglalása(i).

10. (1) A pályázat tárgyalására az esetleg nem doktori bizottsági tag előterjesztő(k) is tanácskozási joggal meghívást kap(nak). A Bizottság egy előterjesztő tagjának az ülésen jelen kell lennie. Ha azonban az írásbeli vélemények eltérnek egymástól, vagy ahhoz a Bizottság bármelyik tagja ragaszkodik, mindegyik előterjesztő jelenléte szükséges.

11. (1) A szavazáson a Bizottság minden jelenlevő (állandó és ideiglenes) tagja korlátozás nélkül részt vehet, és a szavazáson való részvétele nem befolyásolja azt sem, hogy más fórumokon szavazhat-e.

(2) A Bizottság tagjai annak tudatában szavaznak (számmal) a pályázatokról, hogy az Osztály a szavazási eredményt ugyanúgy értékeli, mint ahogy a Doktori Tanács mindenkor értékeli az Osztály megfelelő szavazását.

(3) A Doktori Szabályzatban kötelezően előírt számmal való szavazás mellett, azzal egyidőben a tagok a pályázat témájának és eredményeinek a jelentőségét (fontosságát, hasznosságát), illetve az eredmények minőségét (mélységét, eredetiségét) 1-től 5-ig terjedő osztályzattal is értékeli.

(4) A pályázatról való szavazás után, ha bármelyik jelenlevő tag úgy érzi, hogy a vita és a szavazás kimenetele lényegesen eltér egymástól, az elnök megkérdezi, hogy kívánja-e bárki a szavazatát utólag indokolni. Ha a vita és a szavazás eredménye kimondottan ellentétes, és ezt a körülményt az utólagos indoklások sem magyarázzák, akkor - miután a Bizottság így képtelen az indoklási kötelezettségének eleget tenni - az elnök az ügy újratárgyalására új ülést hív össze.

(5) A Bizottság a pályázat elfogadásán, illetve elutasításán és az eljárás résztvevőinek névsorán kívül az Osztály előterjesztőire is tesz javaslatot ügyelve arra, hogy ellentétes vélemények esetén azok mindegyike képviselve legyen.

12. (1) Az ülésről 15 napon belül az Osztálynak továbbítandó emlékeztető készül, amely az elhangzott, a konkrét pályázatra vonatkozó érdemi véleményeket, az osztályozások és a szavazás eredményét, valamint a Bizottság javaslatát ismerteti. Tartalmaz egy, az Osztályon felolvasandó rövid összefoglalót is.

(2) Az emlékeztetőt egyúttal a Bizottság minden (állandó és ideiglenes) tagja és állandó meghívottja is megkapja.

13. (1) A nyilvános vita után a Bizottság és az Osztály minden tagja megkapja a hivatalos bírálók véleményét, a bírálóbizottság indoklással ellátott szavazati jegyzőkönyvét és az esetleg beérkezett különvéleményeket.

(2) 8 napon belül a Bizottság és az Osztály bármely tagja javasolhatja, hogy a Bizottság újabb ülésen foglalkozzon az ügyel, ha lényeges új információja van a pályázatról. Az új ülésre tanácskozási joggal a javaslattevő osztálytago(ka)t is meg kell hívni a célból, hogy a lényeges új információ ne előkészítetlenül érje az Osztályt. Az ülés dönt arról, hogy a Bizottság milyen formában - akár újabb titkos szavazással - mondja ki a végső véleményét.

(3) Az ülésről készült jegyzőkönyvet az elnök eljuttatja az Osztálynak ugyanúgy, mint az első meetingben. Ha nem kerül sor ülésre, akkor az elnök csak arról értesíti az Osztályt, hogy a Bizottságnak nincs további hozzátennivalója az értékeléshez. Az Osztály ezután hozza meg a végleges döntését.

Érvényes 2005. május 18-tól.

A MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA DOKTORI BIZOTTSÁGÁNAK

tájékoztatója

Kedves Pályázó!

Az illetékes szakmai tudományos bizottságok eljárása után - bár azok a saját hatáskörüket is átruházhatják a mi bizottságunkra - a Doktori Bizottság készíti elő a Matematikai Tudományok Osztályának döntéseit, elsősorban a védés előtti úgynevezett habitusvizsgálatot. A kéréseinket, javaslatainkat, ajánlatainkat, főbb szempontjainkat gyűjtöttük itt össze.

Levelünkkel kapcsolatban figyelmébe ajánljuk a Doktori Szabályzat "A doktori mű" (25/A) c. fejezetét is.

1. Eddigi tudományos munka

A színvonal megítélése elsősorban a Doktori Szabályzatban is előírt 5 kiemelt tudományos publikáción alapul. (A Doktori Szabályzat a tudományos fokozat megszerzése után elért eredményekről szól, mi azonban az az előtt elérteteket is figyelembe vesszük. Ilyeneket is benyújthat, összesen tehát - hogy a formális előírás teljesüljön - 5-nél többet is, de jelölje meg közülük a véleménye szerint legjobb 5-öt.)

Publikáción a szakmában lektorálnak, publikálnak tekintett alkotást értünk, amelyből megismerhetőek a benne foglalt új tudományos eredmények; tipikusan megjelent vagy közlésre elfogadott könyv vagy cikk, algoritmus, programcsomag vagy gyakorlati alkalmazás. Amennyiben nem (vagy még nem) ténylegesen megjelent közleményről van szó, a megfelelő igazolást, elfogadó nyilatkozatot kérjük mellékelni.

Bár a Doktori Szabályzat megengedi, hogy a pályamű és a kiemelt publikációk között könyv is legyen, egy, nemcsak a szerző saját eredményeit tartalmazó könyv elbírálása a bizottságunk és az opponensek munkáját lényegesen megnehezíti. Ha szerepeltet könyvet ilyen minőségben, tételesen sorolja fel, melyek a saját eredményei benne!

Fontos, hogy a kiemelt publikációkat körültekintően állítsa össze, nem feltétlenül a legkedvesebb cikkei jelentik a legjobb választást. Ne legyen mind friss eredmény, amelynek hatását még nem lehet felmérni! Az 5 között is adjon meg - lehetőleg több szempontból (jelentőség, mélység, ...) - rangsorolást!

Kérjük, hogy saját maga is értékeljen - közérthető formában, legfeljebb 3 oldalnyi terjedelemben - néhány, az 5 kiemelt publikációban megfogalmazott eredményt: a lényegüket kimondva, elhelyezve az adott tudományterületen (előzményei, jelentősége, hatása), utalva a probléma és a módszer nehézségére, stb..

Nagyjából egyformán súlyozzuk a téma és az eredmények jelentőségét (fontosságát, alkalmazhatóságát, hasznosságát) az eredmények mélységével (eredetiségével, ötletességével, bonyolultságával). Az előzőhöz a tevékenység teljes terjedelmét, beleértve - itt elsősorban alkalmazott matematikusokra, informatikusokra gondolunk - a gyakorlati munkát is, míg az utóbbihoz elsősorban a tudományos jellegű vonatkozásait vesszük figyelembe. Hogy az operációkutatásban és az informatikában mit tekintünk tudományos eredménynek, azt a Mellékletben foglaljuk össze.

2. Publikációs tevékenység

A publikációs lista is csak a fenti értelemben vett publikációkat tartalmazza, a megfelelő igazolásokat szintén mellékelve.

A Bizottság súlyt helyez arra, hogy legyenek közöttük rangos, széles olvasótáborral rendelkező, nemzetközi folyóiratokban megjelentek is, - az értékelhetőség szempontjából - előnyben részesítve az önállóakat a közös dolgozatokkal szemben.

3. Hatás, nemzetközi elismertség, iskolateremtés

Ezek megítélése - sok más tényező mellett - részben a hivatkozási listán alapul. A lista csak mindenki által hozzáférhető publikációkat tartalmazhat, tehát közlésre elfogadott dolgozatot még nem. Ne tartalmazzon önhivatkozásokat, még társszerző önhivatkozásait sem, azaz például, ha közös cikket idéz a szóban forgó cikk társszerzője. Derüljön ki a listából, hogy az egyes tételek mely publikációját (publikációit) idézik.

Minimumkövetelmény, hogy legyen - az alábbiak szerint számolva - legalább 30 különböző hivatkozása és azok között legalább 10 "minőségi", azaz olyan, amelyik nemcsak megemlíti a publikációját, hanem például továbbfejleszti, tárgyalja, alkalmazza az eredményét. Kérjük, hogy dokumentálja is 10-nek e minőségi jellegét egyrészt mellékelve a hivatkozó publikációkat vagy azok érintett részeit, másrészt a hivatkozó részletek fénymásolataiból készített, legfeljebb 3 oldalas rövid összeállítással.

Ezen követelmény teljesítéséhez csak könyvet, referált nemzetközi folyóiratbeli cikket, a fenti értelemben publikációnak minősülő algoritmust, programcsomagot, gyakorlati alkalmazást fogadunk el hivatkozásként. Multiplicitás nélkül számolunk: egy hivatkozó publikáció egynek számít függetlenül attól, hogy hány publikációját idézi. Nem tekintjük különbözőnek azt sem, ha egy hivatkozó szerző - például a témakört áttekintő cikkében - ugyanabban a vonatkozásban pusztán megismétli korábbi hivatkozását, vagy ha ugyanazt a gyakorlati alkalmazást több felhasználó is elvégzi.

A határok elérése egyébként még nem elégséges: minőségi szempontokat, (például ki és hogyan idéz) és más mennyiségi mutatókat, (külföldi hivatkozók száma, sokat idézett eredmények száma, a minimumkövetelmény ellenőrzésénél azonosnak tekintett hivatkozások száma, stb.) is összevetünk. Célszerű hát minél teljesebb listát készíteni, de abban a minimumkövetelmény feltételeit teljesítő hivatkozások jól különüljenek el.

4. Nyelvhasználat

Általános elvárások
Az elbírálást megkönnyítheti, ha az értekezését idegen nyelven írja meg. Előzetes megkeresésre nyilatkozunk arról, hogy a témájában ez milyen nyelvet jelenthet, illetve hogy milyen idegen nyelven folytatható le a teljes eljárás. Az angolt automatikusan elfogadjuk.

5. Rövid értekezés

A rövid értekezés abban különbözik a hagyományostól, hogy a részleteket a hozzácsatolt publikációk tartalmazzák, itt is a fenti értelemben véve a publikációt.

Az elméleti matematikában ezeken a részleteken a bizonyítás részleteit értjük, az operációkutatásban és az informatikában a bizonyítások és algoritmus specifikációk részleteit, a kutatás-fejlesztési projektek részletes dokumentációját, a szoftver fejlesztések és esettanulmányok részletes leírását, a megvalósított algoritmusok környezetfüggő részleteit.

A rövid értekezésben is be kell mutatni az eredmények előzményeit, egymásra épülését, helyét a tudományban, és ugyanúgy, mint a hagyományos értekezésben, olyan terminológiát, jelölésrendszert kell használni, hogy a részletek a szűkebb téma szakértőinél szélesebb kör számára is követhetők legyenek.

Ezeknek a feltételeknek megfelelő rövid értekezést elfogadunk. Felhívjuk azonban a figyelmét arra, hogy a habitusvizsgálat során a feltételek meglétét csak formálisan ellenőrizzük, és ha a hiányukat az opponens fedi fel, az a pályázat elutasítását vonhatja maga után.

Lehetősége van a teljesen kész pályázatát - a kérelem dátumát üresen hagyva, az eljárási díj befizetése nélkül - nemhivatalosan közvetlenül a Matematikai Osztály titkárságán beadni a hivatalos határidőkön kívül is, ha a bizottságunk egyik állandó tagja ajánlja.

A teljes habitusvizsgálatot lefolytatjuk a Doktori Bizottság döntésével bezárólag. Tájékoztatjuk a szavazások eredményéről, véleményünkről, és esetleg javaslatot teszünk a pályázat átdolgozására. Ezeket nem vitathatja, de az esetleges javaslatunknak és feltételeinknek megfelelően egyszeri lehetőséget biztosítunk a pályázat átdolgozására. Az átdolgozott pályázat elbírálásáról hasonló tájékoztatást kap.

Ha visszavonja a pályázatát, akkor előbírálatra legközelebb 3 év múlva adhat be újabb pályázatot. Ha a tájékoztatásunk után a beadás mellett dönt, akkor a határidőket betartva dátumozza a kérelmét, befizeti az eljárási díjat, és az Osztály a Doktori Szabályzat szerint haladéktalanul továbbítja az anyagát a Doktori Tanácshoz. Mihelyt onnan megérkezik az engedély az eljárás megindítására, az előzetes eljárás hivatalossá válik, és az Osztály habitusvizsgálatával folytatódik.

Az illetékes szakmai bizottság más segítséget is nyújthat.

A Matematikai Tudományok Osztálya
Doktori Bizottsága

e-mail cím: matdoks@office.mta.hu

Érvényes 2005. -tól, kivéve a rövid értekezésre vonatkozó megszorításokat, amelyek 2006. január 1-jével lépnek hatályba.

MELLÉKLET

I. Az operációkutatásban tudományos jellegű eredménynek minősülnek - az elméleti matematikához sorolható eredmények mellett - a következők:

1. Új és jó tulajdonságokkal rendelkező elméleti algoritmus kidolgozása. A konvergencia, konvergenciasebesség, polinomialitás vizsgálatához kapcsolódó eredmények.
2. Új és jó tulajdonságokkal rendelkező, gyakorlati problémá(k)hoz illeszkedő modell(ek) felépítése. A megoldás(ok) létezésének megmutatása, a megoldások számának meghatározása és a modellben szereplő matematikai objektumok tulajdonságainak vizsgálati eredményei.
3. Számítógépen hatékonyan működő algoritmus kidolgozása, ismert algoritmus vagy algoritmuscsalád továbbfejlesztése, hatékonyabbá tétele. A hatékonyság bemutatása a szakterületen belül standardnak számító összehasonlító vizsgálatokkal történik. Az algoritmusok megjavítása kísérleti-matematikai eszközökkel; kísérleti-matematikai eszközök kidolgozása ilyen célra.
4. Ismert modell és/vagy ismert módszer újszerű alkalmazása, ismert alkalmazási területen újszerű modell és/vagy újszerű módszertan alkalmazásával nyert új és fontos összefüggés felfedezése.
5. Olyan alkotások, amelyek a fentiek közül többféle összetevő együtteseként alkotnak új minőséget.

II. Az informatikában tudományos jellegű eredménynek minősülnek - az elméleti matematikához sorolható eredmények mellett - a következők:

1. Új számítástechnikai/informatikai módszertan, lényeges formális tartalommal. Jellegzetesen ilyenek a számítástechnikai rendszerek leírására, specifikációjára, a leírás verifikálására alkalmas elméleti keretek, amelyekkel a software engineering foglalkozik. A módszertan alkalmazási területe lehet az információs technológiákon belül és azon kívül is.

2. Új algoritmus. Ez részben az elméleti jellegű eredményekhez tartozik. Az ilyen eredmény értékelhető akkor is, ha mérhető gyakorlati/experimentális értéke ~~is~~ van, mondjuk tekintélyes programrendszer része, kiegészít vagy kivált kereskedelemben kapható komplex eszközöket, termékként vagy termékbe épülve is megjelenik, széles alkalmazási kört elégít ki.

3. A számítástudomány/informatika új alkalmazási területének feltárása, kidolgozása, ami újszerű, fontos és hasznos alkalmazási területre vonatkozik, megalapozott megoldással. Ide tartoznak többek között a nagy, speciális funkciójú adatbázisok, az intelligens grafikus felületek, a különféle irodai, üzleti, kulturális és mindennapi életben fontos új rendszerek kifejlesztései.

4. Új, számottevő részben számítástudományi/matematikai háttérű, tartalmú modell kidolgozása.

5. Számítógépes kísérletek, szimuláció: egy alkalmazási terület (jellegzetesen más tudomány) egy problémája kapcsán számítástudományi megoldásokra is lényegesen építő eredmény.

6. Olyan alkotások, amelyek a fentiek közül többféle összetevő együtteseként alkotnak új minőséget.